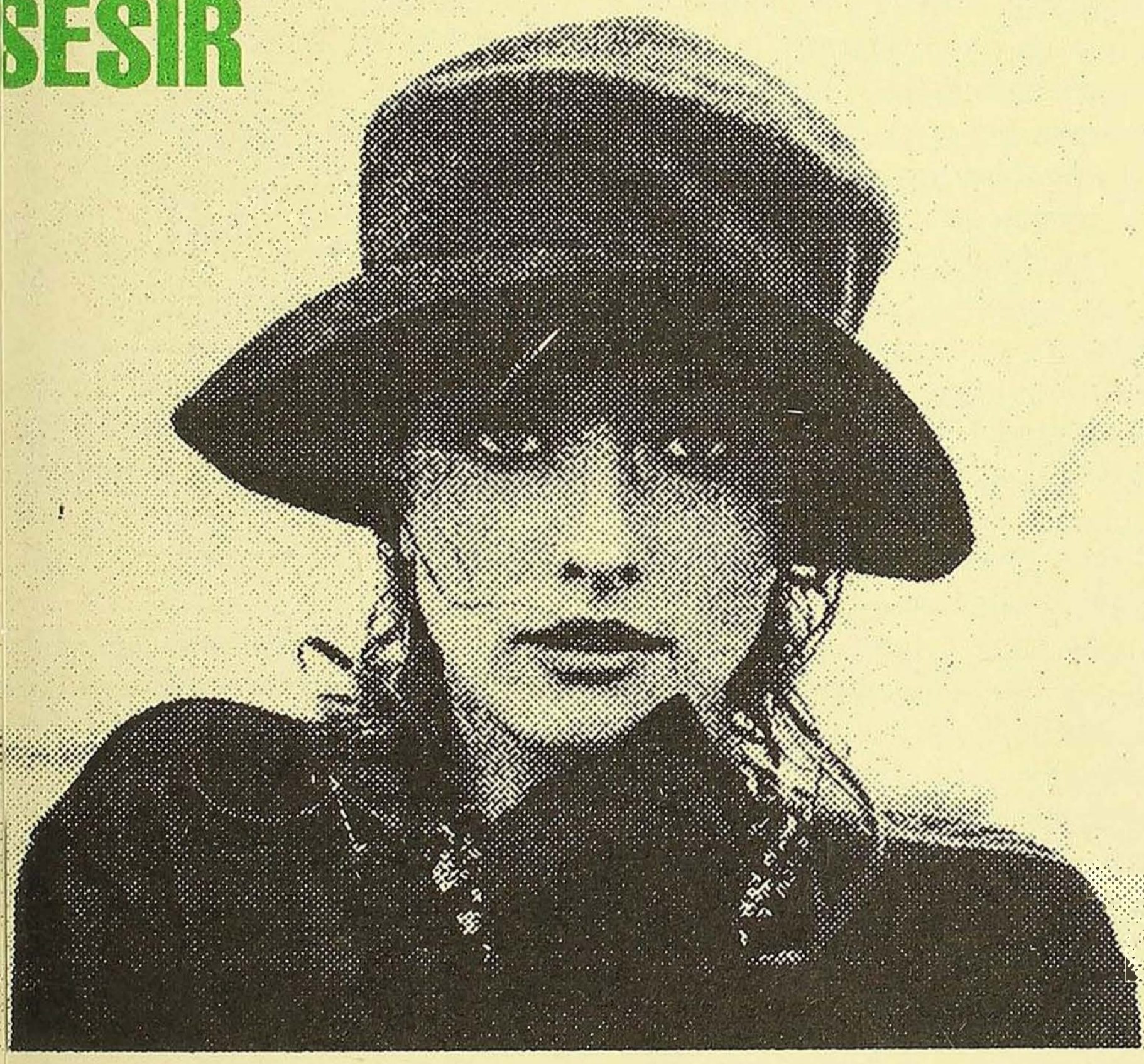

subotički dvotjednik

ŠEŠIR

... je namjenu zaštite od prirodnih
... i simboličku funkciju prikrivanja, ali
... te šešir, odavno napustio i prepustio se
... osamo jednog modnog detalja u odi-
... ju istina, i on je već odavno nestao s
... otašnjih ljudi, kao i mnogo onoga u
... am. Simbol građanskog, uljudbenog
... je ošen u ovom dijelu srednje Europe.
... prva mala institucija. No, danas je, na

žalost, ostao na razini tražećeg pokušaja i entuzijazma kod onih koji nastoje otkriti ono staro, ali s prepoznatljivom crtom modernog. To je učinila i Nataša Filipović, apsolvantica Pravnog fakulteta, na nedavno održanoj izlozi bi njenih kreacija šešira u Gradskoj kući, prizivajući duh minulog, a vrijednog i potrebitog.

(lj. k.)

Dan mrtvih

Sve se godine 1. studenoga na Dan mrtvih prisjećamo onih koji su nam nešto značili, koji više među živima nema. U tajnovitoj tišini, koje samo groblje može imati, obilazeći grobove predaka, rođaka, prijatelja ili znalaca, u čovjeku se oprisutnjuje predodžba istine i konačnosti i vječnom osiromašenju, nastalim gubitkom nekoga bližnjeg. Upaljeno svijećom i uobičajenom krizantemom stupamo u osobiti, razmišljajući, kontakt s mrtvima. Ove godine učinimo i korak dalje. Otidimo na neki napušteni i zarasli grob nekoga nepoznatog i upalimo svijeću želje za upoznavanjem i krizantemu uzajamnog poštovanja. Može to biti prvi korak u, nas nedostajućeg, htijenju za ljudski odnos spram mrtvih. Sveprisutnu aroganciju, sebeljubnost, strasti dominirajućeg gospodarenja, osionu i lažni osjećaj nadmoći zauvijek zbacimo, vlastitom odlukom, sahranjivanjem i sahranjivanjem na groblju u dubini zemlje neljudskosti.

(lj. k.)

10. listopada - Dan oslobođenja grada Tragajmo za onim što nas spaja

Svečanom sjednicom Skupštine općine, susretom veterana II. svjetskog rata i drugim manifestacijama obilježen je 10. listopada – Dan oslobođenja grada.

Govoreći o minulim događajima, osobito o onim iz bliske prošlosti, prvi govornik na svečanoj sjednici SO dr Andrija Darvaš – nekadašnji zatočenik zloglasnih nacističkih logora Auschwitz i Dachau - napomenuo je da će o tim zbivanjima objektivni sud dati buduće generacije i historičari. Evocirajući uspomenu na sve koji su izgubili živote zbog toga što su bili drukčijeg opredjeljenja, izrazio je želju da u miru i toleranciji opstanu sve naše različitosti.

Književnik Lazar Merković – koji je prošao kroz desetak kazamata i logora među njima i Dachau - istaknuo je:

„Četvorogodišnjoj antifašističkoj, oslobodilačkoj borbi i Subotičani daju svoj obol; na stratištima i ratištima u gradu, u njegovoj okolini, diljem raskomadane Jugoslavije ali i u Europi, oni samopožrtvovano utkivaju svaki djelić svoje snage, krv i vlastite živote u htijenju, u akciju da san o sretnijem svijetu, kako se onda mislilo, o slobodi pretoče u zbilju svakodnevnice. Hiljade su pale; borci, zatočenici, civili, nedužni...

Oporo historijsko iskustvo dramatično je mijenjalo i naš san o sutrašnjem boljitku, o slobodi (podjednako sanjanoj, spoznatoj ili ostvarenoj). Jer, kako gotovo proročki veli jedan pjesnik:

„... budućnost nije u svemu onom što će doći, / mnogo štošta će se jednostavno ponoviti. / Prošlost nije sve ono što se neće povratiti. / I jedan deo budućnosti ostaje zatajen.”

I, upravo taj zatajeni dio budućnosti obavezuje. Obvezuje svakog pojedinca. Sve nas. Stoga valja za njim tragati, i danas, i sutra, u ovim ne baš lakim uvjetima. Slobode radi!”

Marko-Radonjić, predsjednik Općinskog odbora Saveza boraca rekao je da su događaji od prije pola stoljeća u mnogome doprinijeli tome da građani Subotice žive u uvjetima ravnopravnosti, mira i tolerancije.

Gradonačelnik József Kasza posebno je podcrtao da je Subotica među prvima gradovima koji su u zemlji podigli svoj glas protiv rata. Opredjeljenje za mir je naš stalni kurs, to nije čudno jer su nam to naši preci ostavili u naslijeđe, tako smo vaspitani, stoga je to zaloga da ćemo zajednički stvarati ljepšu budućnost. Subotica je uvijek bila i ostat će tolerantan grad, a toj toleranciji treba i dalje da se učimo.

Nakon kratkog ali umjetnički uvjerljivog programa u izvedbi učenika Srednje muzičke škole i Gimnazije, delegacije odbornika SO grada i Veleposlanstva Rusije iz Beograda položili su vijence na spomenike i spomenobilježja na Trgu žrtava fašizma, Pravoslavnog groblju kod Dudove šume i pred kinom „Jadran”.

(g. m.)

Ivan Balažević, akademski slikar

SAMOTNO IZVLAČENJE SVJETLA IZ TAME

Ozbiljno držim do slikarstva i mislim da je tu etičnost izuzetno važna komponenta • Ja ne živim od umjetnosti, ja živim zajedno s njom • Čuvam u duši Suboticu koju smo ispod sedam velova zajedno odgrtali i nalazili

Čovjek. Umjetnik. Slikar. Ivan Balažević. Mnogima dobro znan i drag prijatelj. Rado viđan u Subotici, koju i sam voli, te je često posjećivao. Jer mjesto u kojemu je proveo dio mladosti ne zaboravlja se lako. Niti dugo. A neubičajeno ga dugo nije bilo među nama zbog znanih teretnih teškoća rata... Ni mi njega nismo zaboravili. Jer, netko tko je ovaj grad oplemenio to ne zaslužuje. Stoga smo otvorili stranicu Žiga za razgovor ugodni s ovim Tavankučaninom.

Gospđine Balaževiću, rođeni ste 1949. godine u Tavankutu, školovali ste se u Tavankutu i u Subotici, a studirali u Zagrebu. Zbog čega ste se odlučili živjeti u Novom Vinodolskom?

I. B.: Iako sam 1972. godine diplomirao na Likovnoj akademiji u Zagrebu, vratio sam se u Suboticu s jednom jakom željom da se trebam vratiti, da trebam živjeti i raditi u Subotici kako bih doprinio sredini iz koje sam ponikao svojim novonaučenim znanjem, mladalačkom energijom i novinama koje sam ponio iz jednog takvog europskog centra kao što je Zagreb. Boravio sam u Subotici nekih godinu i pol, i za to vrijeme sam se zaposlio. Predavao sam Likovnu umjetnost u više srednjih škola i imao jedan zadovoljavajući tretman kao novopridošli, a budući profesionalni slikar. Istovremeno, ona poznata negativna komponenta, kad smo u pitanju mi Hrvati-Bunjevci, se osjećala i onda, potogovo što je to vrijeme bilo neposredno poslije 1971. Sve to skupa me je malo pomalo (nije se radilo o nikakvoj ekscennoj ili nagloj odluci) uvjeralo u to da bih se ipak daleko bolje mogao ostvariti kao likovni umjetnik u nekoj drugoj sredini. I 1974. godine dolazim živjeti u Novi Vinodolski jer je moja žena iz ovoga kraja, a dobio sam i zaposlenje u Rijeci. Sve je to po sebi „nametnulo” taj izbor.

Izazovi lijepog

Vi ste slikar koji je do sada imao preko 60 samostalnih izložbi i sudjelovao na preko 100 skupnih izložbi u Subotici, Hrvatskoj i inozemstvu. Kako ocjenjujete stanje u slikarstvu danas, što je slikarstvo po Vama, te koji su najveći izazovi za likovnog umjetnika?

I. B.: Ja ne bih govorio o danas. Mislim da je pozicija likovnog umjetnika svestremska. Ona nije vezana ni za juče, ni za danas, niti za sutra. Nije toliko definitivna, ni osobito određena čak ni nekim političkim, društvenim ili socijalnim situacijama. Istina, one su uvijek više ili manje slične (ako izuzmemo današnje drastične lomove), ali samo stvaralaštvo, samo slikarstvo uvijek je imalo jednu određenu, izdvojenu sudbinu i svoj osobit način postojanja. Ona je za mene prvenstveno etičke, likovne i estetske naravi koja se ne smije mijenjati zajedno s političkim promjenama. Ja toliko ozbiljno držim do slikarstva da mislim da je tu etičnost izuzetno važna komponenta. Samim tim se mi slikari ne možemo okretati i mijenjati kako vjetar puše. Biti likovnjak ili slikar – to je jedna potpuno individualna sudbina zato što je slikarstvo kao umjetnost, bez obzira na sličnosti s drugim umjetnostima, potpuno izdvojeno vlastitom specifičnom samotnošću. Naime, većina drugih umjetničkih disciplina u sebe uključuje i ne-

ki oblik kolektivnosti, zajedničkog rada..., dok je slikarstvo za mene uvijek bilo pojam potpune samotnosti, individualnosti i vlastite odluke. Slikarstvo traži osobnost, ličnost dovoljno snažnu, koja sama u sebi rješava od najmanjih do najvećih pitanja bez velikog oslanjanja na kolektivitet. A to je ono što je u potpunom suglasju s mojim psihofizičkim habitusom i to nikada ne bih bio rad promijeniti. Izazova i poticaja u slikarstvu ima toliko puno da ih kroz stotinu života ne bi potrošili. U posljednjih 15 godina, otkada sebe smatram profesionalnim slikarom, nikada nisam bio u situaciji da ne znam što bih sa sobom. Uvijek je toliko toga bilo što se slikarski trebalo napraviti. Tako je i danas kada stalno manjka vremena za sve ono što

Ivica Balažević

bi se trebalo napraviti. A moji osobni izazovi su – lijepo. Ja volim lijepo i nikada se nisam bavio estetikom ružnog. Mene to nije privlačilo. Prošao sam kroz školovanje i vlastitu radoznalost mnoga likovna kretanja i promjena u suvremenom slikarstvu, pratio sam to teorijski, ali sam uvijek slijedio jedan svoj film, svoj pristup, estetiku, izbor, svoje videnje. A izbor je lijepo, uzbudljivo, tajanstveno, poticajno, ono pozitivno, životno jako... Tu se ne kolebam, to je za mene definitivno određenje i za dalje. Jedini iskorak iz toga bio je 1991. godine, a uzrokovan je agresijom na Hrvatsku. To je bilo jedno strašno stanje kada smo svakodnevno bili obavještavani o strahotama stradanja ljudi, rušenju crkava, kulturnih objekata, kuća, rušenja ljudskih sudbina i familijarnih povijesti... Tada sam reagirao izložbom jer je to najbolji način jednog umjetnika. Izložba je otvorena 16. rujna 1991. godine u Opatiji. S ponosom mogu reći da sam prvi hrvatski umjetnik koji je izložbom reagirao na strahote agresije na Hrvatsku. Dva dana kasnije u Zagrebu je otvorio izložbu Ivica Propadalo s istim, strašnim poticajem i sličnom temom. Nadam se da više takvih poticaja u životu neću imati i da ću se sve ostalo svesti

na ono što inače radim – a to je lijepo i tajanstveno. To možete vidjeti iz naziva većine ciklusa u kojima sam zaokruživao neke svoje filozofske, životne i likovne poglede. Nabrojat ću neke koji se izravno dotiču lijepog. To je „Opatija u bijelom i tirkizu”, „Akt, portret i krajolik”, „Zelena i indigo Mediterana”, „Bunjevačke slike”, „Bijelo svjetlo Mediterana”, „Slike dana i noći”, „Tajna je slatka žed”, „Bouquet noira”, „Femme fleur”. Na žalost, one druge vrste bile su cjeline „Slike rata i sjećanja”, „Dubrovnik gori”, i jedna izložba iz 1990. godine u Rijeci, koja je bila neka vrsta predosjećaja strahota koje dolaze, pod nazivom „Križ, raspelo”.

Samostalni ste stvaraoc koji se bavi isključivo likovnom umjetnošću. Mediji u kojima se izražavate su slikarstvo, grafika, grafičko oblikovanje, ilustracije te kazališna scenografija. Kako uspijevate napraviti ravnotežu između duhovnog i materijalnog života? Može li se živjeti od umjetnosti?

I. B.: Živjeti od umjetnosti je čudno reći. Ja živim umjetnost. Moj način života je slikarstvo. Kada me netko pita kako živim kažem mu da živim kao slikar, jer slikarstvo prožima svaku razinu i sve ono što je meni važno. Ja ne živim od umjetnosti, ja živim zajedno s njom. Jedan moj prijatelj je dobro rekao: „Ti si sretan čovjek jer živiš od onoga što bi i tako radio”. Ja bez slikarstva ne bih znao, niti htio, niti mogao živjeti. Da se sto puta rodim, sto puta bih se odlučio biti slikar unatoč svih poteškoća u vidu razvoja, učenja, probijanja... A sada mi je lakše govoriti kada imam jedan slikarski renome, jednu poziciju u kojoj mi je stvarno lijepo. Prošlo se svega i svačega, ali nikad nisam posumnjao u svoju slikarsku sudbinu, odnosno da smo slikarstvo i ja prožeti, da nam je sudbina zajednička. Imam tu sreću i zadovoljstvo da se ljudi zanimaju za moje slike, a to znači da ih i kupuju. Iako su slikarstvo i izložbe na prvom mjestu bavim se i scenografijom za „veliko” kazalište. Posljednje dvije scenografije su bile za operu „Dužijanica”, u HNK u Osijeku od Josipa Andrića, i „Antigona”, u HNK u Zagrebu. Osim toga, radim scenografiju za lutkarska, odnosno dječja, kazališta i grafički dizajn, zatim radim na opremi knjiga. Do sada sam opremio oko 300 knjiga, prospekata. Iza sebe imam oko 150 plakata i ostalog tiskanog dizajniranog materijala i ilustracija. U posljednje vrijeme kompletno likovno uređujem jedan časopis za djecu stariju od tri godine koji se izdaje u Münchenu u Njemačkoj. Sve to govori da se uz jedan veliki rad, jer ja sam svaki dan u atelieru od 8 do 10 sati, zajedno s umjetnošću može lijepo živjeti. To mi omogućava da otputujem gdje mislim da treba otputovati da bih se informirao i nešto vidio, pa da bih se i opskrbio.

Umjetnost i taština

Rekli ste da puno pozornosti posvećujete te izložbama. Koliko slika može biti medij komunikiranja?

I. B.: Oduvijek sam smatrao da je najljepša moja komunikacija s drugima (osim naravno onih najbližih s kojima čovjek živi) putem slika. Vjerujem u slikarstvo i u njega ugrađujem određenu energiju. Ne volim govoriti o pe-

uma kroz slikarstvo, jer Krleža je dobro rekao – „poruke se šalju poštom”. Kad uspije napraviti dobru sliku, ona postaje živi organizam, neki medij koji emitira i dalje tu ugrađenu energiju širi čak i kad mene nema. Kad se ljudi sretnu s mojom slikom i bez moćna prisustva, ugrađena energija, moje intencije, stvoreno čudo slikarstva, koje se u rarednijim trenucima dogodi u atelieru, prenosi se na njih, te oni odlaze bogatiji i sretniji. Mislim da je dobro komunicirati sa svijetom putem izložbe jer ne postoji jezična prepreka. Ovdje je nešto dato u formi likovnih simbola, a jedan likovni, vizuelni kod se može čitati nego jezični. Vjerujem da ta ugrađena energija i sklop vizuelne poruke koju čini slika, može kod ljudi iz sasvim različenih krajeva izazvati rezonancu, odjek, a naravno oni u slici vidjeli nešto sasvim drugo nego što sam ja mislio kad sam je radio. Na ovaj način, mi se u jednom momentu odajemo na zajedničkoj valnoj duljini, što je vrlo lijepo. Naravno da uvijek očekujem dobre povratne informacije. Ljudi su tašti i uvijek treba kriti: čak su umjetnici u tome često bolji od drugih. Jer taština ne mora biti samo loša, ona je i poticajna, gura te naprijed, osim ako ne ode u svoju suprotnost: kada čovjek ne bira sredstva da bi se napredovao dalje. Ja priznajem da je imam, a povratna informacija koja je dobra, prava, dobivena u formi pohvale, ili nagrade, ili u formi pozitivne reakcije nekoga tko je vidio moje slike u obliku punine doživljaja nakon susreta sa slikom, stvara u čovjeku jako ugodno i pozitivno osjećanje. Negativne reakcije ili kritike kojih isto tako ponekad ima, su pak poticaj druge vrste. Iako je čovjek pogođen, ipak shvati da u tome ima i nečega tačnog, pa onda iz toga nešto nauči, ili to bude poticaj da se radi još više i bolje. Sve su dakle povratne informacije vrijedne i ja izuzetno cijenim do njih.

Koji stil u slikarstvu preferirate u svom radu?

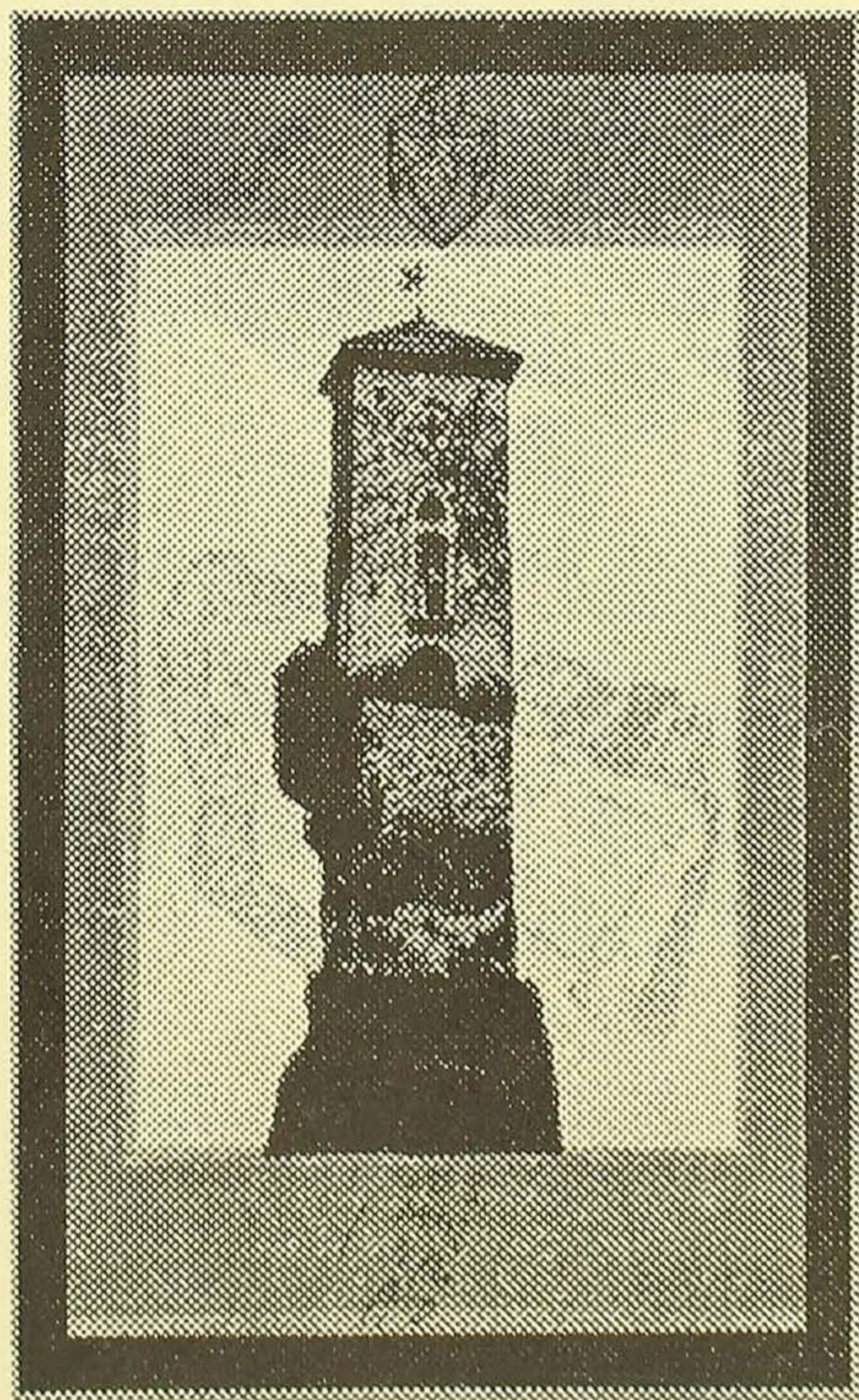
I. B.: Držim se toga da za mene u slikarstvu ne postoje stilovi. Oni postoje za knjige, za pjesme, za umjetnost, za ljude koji pišu o umjetnosti. Medutim, za one koji rade slike za sebe, stilovi ne postoje. Stilovi su ladice u koje se smještaju određene slike, određeni automati. Ladice mene uopće ne zanimaju, jer ja sam slobodan i ne mislim niti kod razmišljanja o slikama, niti kod realizacije, niti kasnije. Kad gledam gotovu sliku nikad sebe nisam vidio u kakvim stilovima i uopće ne znam što bi to bilo u slikarstvu doprinijelo. Ja imam svoju slikarsku filozofiju koja teži razgrtanju nekakvih konceptualnih, izvlačenju iz tame na svjetlo, koje mora biti svjetlo dana, već može biti i mjesecovo svjetlo. Vrlo često imam motiv mjeseca u svojim slikama, ono mjesecovo svjetlo, i drugih nekih čuda i ljepota koje su čovjeku obećane, koje su davno obećane, ali koje nisu jasno, jednostavno prepoznatljive i vidljive mnogima, a nekima nikad, zato što se ne trude, što previše pojednostavljeno žive svoj život. Ja volim živjeti, pun, slojevit život. To mi slikarstvo omogućuje. Novi počeci sa svakom novom slikom su novi izazov, novi zahtjev, nova muka, ali i nova velika zadovoljstva. To je ono što zamjenjuje potrebu za nekim drugim, za nekim opredjeljivanjem. Moj stil je bogato slikarstvo. Slikarstvo znači poznavanje svoje struke kojom se bavim. Bilo je puno muke u tom nastojanju oko slika koje sam radio, muka s materijalom, puno po-

grešnih poteza, ali danas radim s velikim užitkom, radim s puno manje pogrešnih poteza. Savladavanje toga je isto tako jedan veliki užitak i zato već odavno nema ugledanja u nekom, nema onih koji mi u tom smislu imponiraju, nema stilova, ali ima slikarstva. Htio bih spomenuti jednog čovjeka i dragog prijatelja, budući da je u ovom razgovoru sa mnom vrlo važna Subotica. Rijetki je slučaj da kolege, pogotovo u ovakvim osjetljivim strukama kao što su umjetničke, dobro surađuju i mogu zajedno raditi u istom atelieru, da jedan drugom ne smetaju. Moj dragi kolega koga izuzetno cijenim i ja, a i drugi, Szájkó István, subotički slikar koji trenutno živi u Mađarskoj, je osoba s kojom sam uvijek na najljepši način komunicirao. Do početka agresije na Hrvatsku ja sam jako puno dolazio u Suboticu i Tavankut. Godišnje sam tamo provodio oko dva mjeseca. Odlazio sam da bih radio, da bih se osvježio i „napunio”, a u Subotici sam se uvijek mogao napuniti.

Početak u Subotici

Tijekom studija u dva navrata ste izdvojeni zbog kvalitete radova, a dobili ste i prvu nagradu za grafiku na izložbi studenata Akademije u Zagrebu 1972. Gdje ste imali prvu izložbu?

I. B.: Drago mi je da mogu na to odgovoriti da sam prvu izložbu imao u Subotici 1971.

godine kao svršeni student treće godine ALU u jesen u vestibulu Gradske kuće. Izložbu mi je otvorio naš hrvatski, bunjevački pjesnik Jakov Kopilović vrlo lijepim nastupom i čitanjem svoje poezije, pa i jednom pjesmom koju je tom prigodom napisao za mene kao mladog slikara koji tek počinje. U Subotici sam imao veliku, lijepu izložbu i 1989. u Likovnom susretu koju je otvorio Bela Duranci jednim vrlo nadahnutim govorom. Između toga nastupio sam u galeriji „M” gdje sam izložio mediteranske i bunjevačke slike.

Tko je utjecao na Vaš likovni izraz i koje su Vam želje u budućem radu?

I. B.: Utjecaja je bilo puno. Prvo su to bili utjecaji slikara iz dalje i bliže povijesti, zatim profesori na Likovnoj akademiji. To su mlade godine kada su utjecaji neophodni, kada

se čovjek formira, raščisti čava neke svoje predodžbe, videnja, odnosno popunjava mnoge praznine koje samom prirodom stvari ima. Kada se te praznine djelomično, ili više, popune, onda se pomalo počimamo rješavati tih utjecaja i tražimo vlastitu poetiku, put i izraz. Sada više ne govorim o utjecajima, ali to ne znači da ne govorim o učenju. Jer utjecaja nekog slikara ili likovnjaka druge vrste već dugo nema, ali postoji akumulirano prilično znanje. Ono što danas utječe i što me uči to su svi oni životni intenziteti oko mene koji se zbivaju u atelieru, susreti s ljudima, putovanja, sve promjene u prirodi, promjene u trenucima komunikacije s osobama koje nečim zrače, koje te obogaćuju, koje utječu na to da nešto novo osjetimo, da se pokrene neki novi proces u nama. I to stalno učenje, to stalno uživanje u tim promjenama u osobitostima, u čudima velikim i malim koja se stalno događaju (samo treba biti za njih pripremljen, treba ih željeti, treba ih vidjeti, ne treba se zatvoriti u jednostranost i pojednostavljenost egzistencionalnog življenja, u neko življenje po inerciji i po navici, nego vjerovati u to da je stalno moguće da bude nešto novo i drugačije), to je ono što puni, obogaćuje i što me uči i utječe na mene. A uvijek mi je predivno kad otputujem u München, Klagenfurt, ili Beč, i vidim božanstveni potez Velaskeza, Vermera, Rembrandta, jer ja ipak prvenstveno preferiram one klasične majstore koje je Bog dao slikarima i samo slikarima. Slikarstvo nije atletika pa da postoji prvi, drugi treći... ili da postoje dva koja su u isto vrijeme stigla na cilj. Slikarstvo je predivno zato što svatko može izboriti svoj prostor. Znači, nema izravne usporedbe da li je netko bolji ili gori. Postoje samo slikari i oni koji to nisu, kojima to Bog nije dao ili nisu dovoljno radili. Ja već sada za sebe kažem da sam slikar, stojim iza tog svojim radom. Moje buduće likovne želje su samo te da budem slikar. Ne vidim veće sreće i zadovoljstva nego da ovako uporno, aktivno, jako, raznovrsno i bogato se napajam i to vraćam, i ostvarujem u slikama. To bi značilo istovremeno i zdravlje i mir i jedno normalno okruženje, zadovoljstvo u jednoj smirenoj obiteljskoj situaciji što onda omogućuje da se slikarski živi i radi, a to je vrhunac mojih nada i očekivanja. Stalno imati sreću, napajati se predivnom glazbom, poezijom, literaturom, mjesečinom, koja mi je posebno važna i draga, i u tim različitostima ovog Mediterana za mene ravničara, Bunjevca iz Bačke koji se nikada ne prestaje čuditi i diviti Mediteranu jer je za mene poseban. S druge strane, prije 5-6 godina vraćao sam se mojoj Bačkoj i Subotici. Napunjen tim različitostima bolje vidim naše pejzaže i krajeve. Na žalost, meni se sad u Suboticu ne ide, u ovakvu Suboticu. Ja je čuvam u duši, ljepoticu, onu o kojoj toliko lijepo pjeva naš pjesnik Jakov Kopilović: Suboticu ispod sedam velova koje smo zajedno odgrtali, nalazili u druženju, u pjevanju u slikanju, pa i u društvu, u pjevu, naravno umjerenom i normalnom. Današnju Suboticu, na žalost, ja bih volio zaboraviti... Ali ostaje nada u buduću Suboticu jer ne pristajem na to da vjerujem da buduće, prave Subotice neće biti. Tada će to biti zajedno sreća i za naše Bunjevce kao i za druge prave i dobre Subotičane i ljude koji Suboticu vole i koji znaju zašto su u Subotici, i što joj mogu dati.

Nela Skenderović

Okom deteta

Sa mnom ima neka greška

... ja sam stezao
mučio, gladio
davio, vezao
pa i dosadio.

Sad hoću malo da budem dobar
ko što je dobar mesec oktobar...

(Ljubivoje Ršumović)

Deca znaju da prave raznorazne nestašluke i svesna su da ih roditelji s pravom grde. Kroz grupu igara „Sa mnom ima neka greška” mališani su govorili o tome šta im zameraju roditelji, a šta oni roditeljima i imaju li pravo na to.

„Mama mi zamera što uvek želim da mi nešto kupi. Ona je u pravu, ali ja se ne slažem uvek sa njom” Petar, 6 g.

„Mama mi zamera što želim u veče dugo da gledam filmove i ljuti se. Ona je u pravu jer ću ujutro da budem pospana” Marija, 6 g.

„Kad mi mama ne da da nešto kupim, ja se ljutim na nju. Kad bih ja bio na njenom mestu ne bih ni ja dao. Tražimo novaca puno puta bez veze” Damir, 6 g.

„Kad odem negde, pa tamo dugo ostanem i ne javim se mami i tati, onda se oni ljute i u pravu su” Nenad R., 6 g.

„Kad ja hoću da hranim kucu, onda mama kaže da ne može i naljuti se na mene. Mislim da nije u pravu. Ja bih svom detetu to dozvolila” Olja, 6 g.

„Ja zameram tati što je bio za 8. mart ljut na mamu. Ja tako ne bih postupio, ja bih joj skuvao ručak” Miloš, 6 g.

„Roditelji bi trebali prvo da me saslušaju, a ne da viču na mene” Andrea, 6 g.

„Ja zameram tati što je na babim Uskrs psovao, a to nije lepo. Ja to ne bih nikada uradila” Jelena, 6 g.

„Mene neće da saslušaju kad želim da im objasnim zašto sam uradila nešto rdavo” Adriana, 6 g.

Cilj ove grupe igara je bio da se deci ukaže da ni jedno lično (dečije) pravo ne sme ugrožavati lična prava druge osobe (deteta ili odraslog) to jest lično pravo je istovremeno i univerzalno pravo.

Za razvoj samopoštovanja kod dece značajno je formiranje optimističkog stava prema svojim sposobnostima. Iz tog razloga deca su imala zadatak da uz pomoć vaspitača završe pesmu Aleksandra Popovića „Ko u čuda veruje taj čuda i stvara”. Evo kako su ona to uradila:

„...neka se svet pretvori u proleće
nek u proleće sa juga ptica doleće
nek leptiri lete

nek deca postanu ukras bašte
nek dolete na krilima mašte

nek se sada stvori još jedno Sunce
da vrapci porastu i postanu velike šarene ptice

da sve ružne reči postanu lepe
živeću u Sladogradu

živeću u Lutkogradu

živeću u Loptogradu

ja u čuda verujem

ja čuda i stvaram

i vi mame

i vi tate

živite sa nama”.

(deca iz vrtića „Šumice” Pa, zavirite u dečju maštu i poverujte u čuda. (nastavlja se)

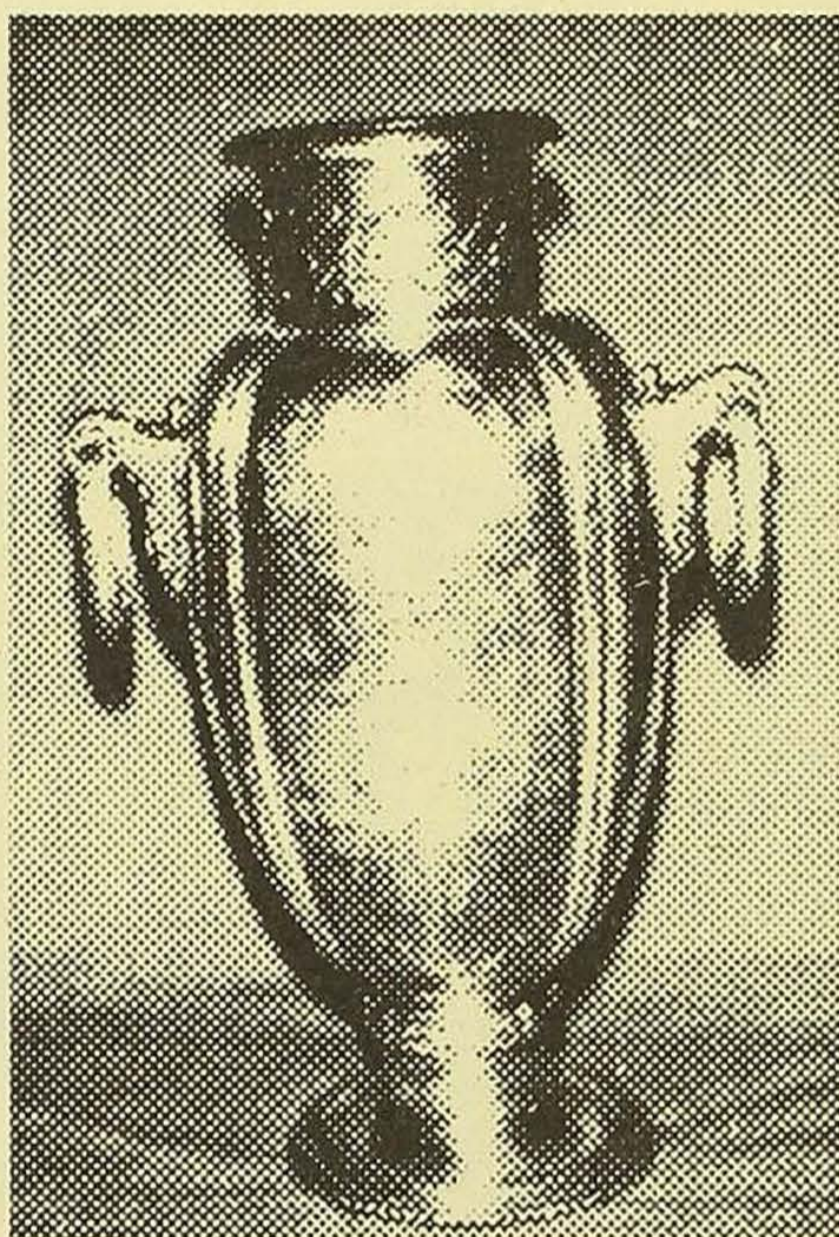
Dijana Kopunović, diplomirani psiholog

Iz sportske prošlosti Subotice

Neosvojeni trofej ostao „Bački”

Krajem XIX veka u univerzitetskim centrima Evrope je uveliko skakutala fudbalska lopta šireći svoju magičnu privlačnost u sve kutke kontinenta. Tako je stigla i do našeg grada, na samom kraju prošlog veka, 1896. godine, kada su mladi okupljeni u „Subotičkom sportskom društvu” koje je vodio Nikola Matković, prvi put počeli šutirati „krpenjaču”. Fudbal je naišao na mnoštvo poklonika, pa su počeli prvi treninzi i utakmice na prostoru današnjeg parka kod Bajskog groblja.

Od dolaska prve lopte u Suboticu do prve zvanične utakmice prošlo je ipak punih pet godina, jer je prva zvanična utakmica odigrana 4. juna 1901. godine, kada su se sastali „Bačka” i „Mohač”. Ova utakmica, završena pobedom „Bačke” sa 4:2, uzima se za početak delovanja najstarijeg fudbalskog kluba na teritoriji Jugoslavije, iako je osnivačka skupština, na kojoj su usvojena pravila kluba, održana tek 3. avgusta 1901. godine. Prvi predsednik kluba je bio Károly Zambeli, a podpredsednici dr. Joca Mano-

Pehar F. K. „Bačka” iz 1926. godine

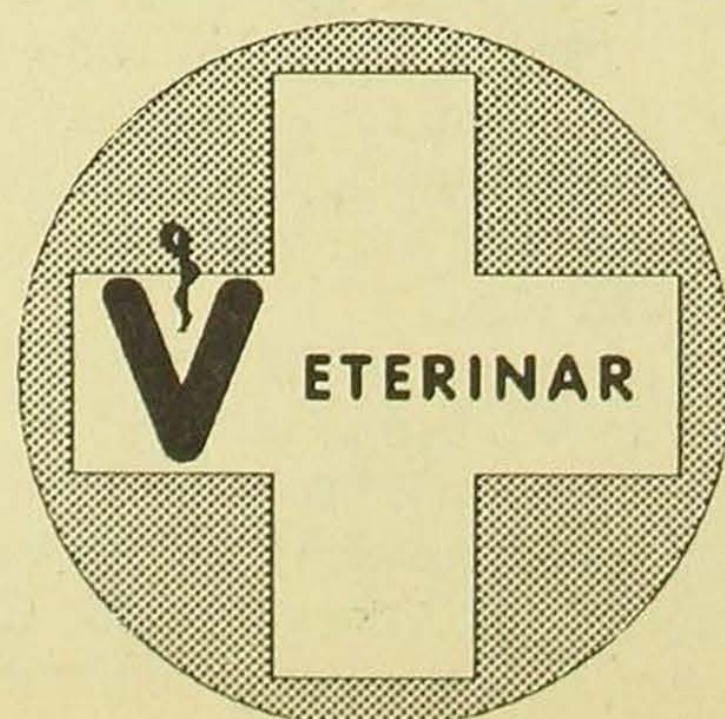
jlović i Illés Antal ml.

Vreme do početka prvenstvenih takmičenja „Bačka” je provela u odigravanju prijateljskih utakmica, a od sezone 1908-9. godine klub učestvuje u prvenstvu Južnog područja Ugarske. Do izbijanja prvog svetskog rata „Bačka” je bila prvak područja u sezonama 1908-9., 1911-12. i 1912-13. godine.

Tokom Prvog svetskog rata zamiru sve aktivnosti, a stvaranjem Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, stvara se i nova fudbalska organizacija. Teritorija novoformirane

države Južnih Slovena bila je podeljena u 8 podsaveza, od kojih je sedište jednog bilo u Subotici. Subotički fudbalski podsavez je osnovan 3. oktobra 1920. godine i obuhvatao je teritoriju Bačke i Banata. Klubovi su podeljeni po razredima, a u prvom razredu, koji je obuhvatao 9 klubova, takmičila se i „Bačka”. Za veliku proslavu 25. godišnjicu najstarijeg fudbalskog kluba u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca 1926. godine na igralištu „Bačke” je izgrađena nova drvena tribina, koja i danas postoji. Stara tribina, takode od drveta, podignuta 1908. godine, stradala je u velikom nevremenu 1925. godine. Verovatno je da bi stara tribina bila porušena i bez oluje jer smo u Istorijskom arhivu u Subotici pronašli nacрте za prostore i novu tribinu, koje je izgradio subotički arhitekta Stevan Vaci još u avgustu 1924. godine (IAS, Gradsko poglavarstvo, III.78.1922). Tako je veliku proslavu „Bačka” dočekala sa novim igralištem koje je bilo ograđeno i sa novom, u ono vreme, velikom tribinom.

Proslava je bila reprezentativna, jer su na turniru učestvovalе ekipe koje su obezbeđivale vrhunski fudbal evropskog ranga. Pored domaćina, na turniru su učestvovali najbolji jugoslovenski timovi: „BSK” iz Beograda i „HAŠK” iz Zagreba, i gosti iz inostranstva: „MTK” iz Budimpešte i „Viktorija Žiškov” iz Praga. Poslednjeg dana turnira, 6. juna 1926. godine su odigrane dve utakmice. U predigrri je, pred rekordnih 5.000 gledalaca „HAŠK” pobedio „Bačku” sa 3:0, a u finalu su se sastali „MTK” i „Viktorija Žiškov”. Ove dve ekipe, predvodene vedetama evropskog fudbala Nadelom (MTK) i Svobodom (Viktorija), su na igralištu kod Somborske kapije prikazale vrhunski fudbal, sa mnogo atraktivnih poteza, ali je na razočarenje brojne publike, rezultat ostao nerešen, bez golova. Posle utakmice, proslava je završena banketom u hotelu Nacional, a veliki prosrebreni pehar ostao je u Subotici. Bilo je dogovoreno da se naknadno odigra još jedna utakmica finalista za skupoceni pehar „Bačke”. Komplikacija u međunarodnim odnosima između Čehoslovačke i Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca s jedne i Mađarske s druge strane, učiniće da do ponovnog susreta nikada ne dođe, a ovaj izuzetan sportski trofej visok 55 cm sa urezanim imenima finalista turnira, ostane u vitrinama „Bačke”. Od 1949. godine nalazi se u Gradskom muzeju uzbirici sportskih trofeja. **Mirko Grlica**

PRIVATNA VETERINARSKA
STANICA

„VETERINAR”

Trg Paje Kujundžića 2/a
(kod Senćanske crkve)

telefon: 024/39-229

Radno vreme u ambulanti:

– radnim danom od 7 do 19 časova

nedeljom od 8 do 11 časova

Dvot(V)jednik

ka što (pro)rekoh, tri ministra van-
polova su se još jednom rukovala. Bilo
u većnom gradu Rimu. A sad je red na
sjenike. Počev od 31. listopada, pa sve
eram kad, negdje u istočnoj polovici
a sada se ne zna gdje. Sistem „red
paliranja – red pregovora”, uspješno
icira i krupnim koracima idemo ka
k nema alternativu, ali će ga, za svaki
javati NATO vojnici. Već se zna da
nečki sektor ili zona biti sjeveroistok
a) britanski sjeverozapad, a Sarajevo
ski, dok se ruski još ne zna. Kako to
at zvuči! Naravno, bit će tu i (treći
k) koji možda baš neće prodavati falš
oli, već nešto drugo, jer „nekom rat, a
marat”, kako to veli mudri narod. Po-
terio pričati ono što je Dudek odgovo-
el kad ga je ovaj upitao „je li bu rata”
a u rat, samo da ne bu oslobođenja”!

TA Magda Marinko, le-
gendarni legionar (čiji
sve ne) s Čikerije
osuden je u Budim-
pešti na doživotnu ro-
a pokazano četvorostruko ubojstvo na
ri Republike Mađarske, a s pravom
nj pomilovanja po isteku 25 godina.
mbi valjda slijedila ekstradicija, u
u pomilovanja, pa bi i kod nas dobio
gdinu za više ubojstava na teritoriju
e, za koja svi znamo. Magda je naja-
lt u stilu (biće rata, a pisat ću je s 9 mm
). Ako ludaci, za što se on izdaje,
ujek govore istinu, nadam se u to da je
k mentalno zdrav, jer ne bih volio da
jenog dana iznova zida našu Gradsku
(pšu i veću nego što je bila).

TA Ovogodišnju Nobe-
lovu nagradu za
književnost je dobio

pjesnik i esejist Šejmas Hini, kao peti Irac u
povijesti, koji naravno piše na engleskom
jeziku. Poznato je da švedska kraljevska
akademija ne daje ovu nagradu piscima koji
su jače politički ili ideološki obojeni u bilo
kom smjeru, pa su tako izvisili i takove ve-
ličine kao Borges ili Greene, pominjući sa-
mo ovu dvojicu iz najnovijeg doba. Pisati na
engleskom jeziku kojim vlada više od polo-
vice obrazovanih ljudi na zemaljskoj kugli i
koji je postao „snagom argumenta” kao što
je informatika itd. (ono što su negda utopisti
zamišljali s esperantom), je svakako velika
prednost u natjecanju za ovu nagradu. Iz
oba navedena razloga, a vi procijenite koji
je ozbiljniji, vjerujem da pisac znakovitog
feljtona „Vreme smrti” ne mora strahovati
da će u fraku morati izići pred akademike,
ali u Stockholmu.

U našem ZOO vrtu
je nečiji vučjak pre-
skočivši ogradu, poklao
deset klokana. Tako
glasi posljednja vijest.
Odavna svi primjećujemo porast broja opa-
snih i opakih ovakvih „kućnih ljubimaca”
koje ponosni vlasnici vode bez korpe po
našim parkovima, organiziraju sastanke u
Dudovoj šumi, Paliću na šetalištu i na
sličnim mjestima gdje se okupljaju i djeca.
Iako po Zakonu vlasnik krivično odgovara,
ne moramo valjda čekati da se dogodi i
nekakva tragedija kakova se već zbila u jed-
nom drugom gradu. Osobno smatram da bi
o onima koji vode mastife, pitbule i sve
krvožedne vrste mogao koju reći i psiholog
da ne kažem psihijater, i da bi se morale
izdavati posebne dozvole. Inače, jako volim
bijeće pudlice u čemu mi je uzor, neću da
kažem tko!

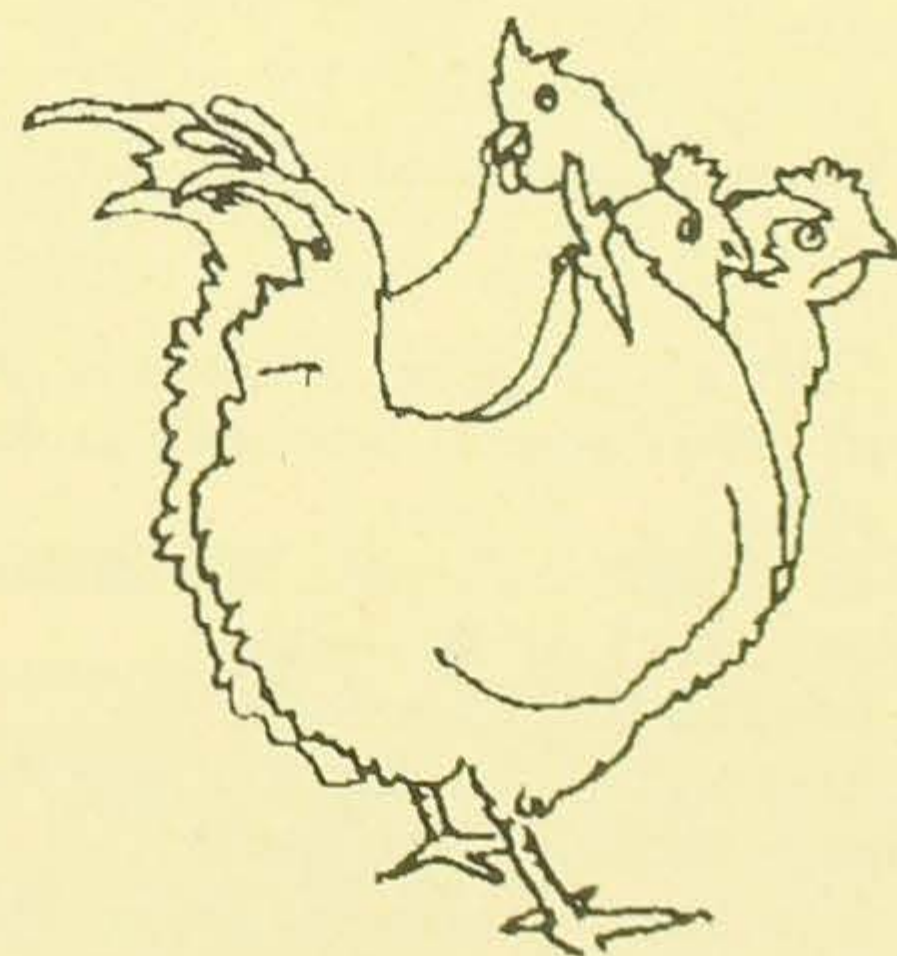
Milivoj Prčić

Naš izbor

Kad umire Čovjek

*Kad umire Čovjek
zemlja postaje teža
i dublja
za jednu ranu
crnja za jednu jamu
i jedan zakućan kovčeg.
Kad umire Čovjek
svijet bi morao stati
i zadrhtati
težinom tuge
dubinom bola
u šutnji koja bi rastvorila vrata
mrtvačnica
i podigla ploče grobova
kao umorne kapke iza besane
noći.
Kad umire Čovjek, umire dio
svijeta
i zemlja postaje teža
iskusnija
i ljudskija
i veća za jednu ranu
i dublja za jednu jamu.*

Jure Franičević-Pločar

kulturna ustanova upisana u registar društvenih organizacija Bunjevačka matica

veno ministarstvo pravde, svojim rješenjem
br. 13-4. 1995.02 od 4. listopada ove
e: upisalo u Registar društvenih organiza-
e: se vodi kod ovog Ministarstva, „Bunje-
aticu”, kao društvenu organizaciju sa
e u Subotici, u ulici Ivana Milutinovića 31.
i aktom „Bunjevačka matica” je stekla
društveno- pravne osobe, i može početi
i djelovanjem.

ci rada na osnivanju ove ustanove dati-
sd prije tri godine, da bi se početkom ove
id na njezinom osnivanju intenzivirao,
Mlica i osnovana na Osnivačkoj skupštini
e 1995. godine.
i i zadaća „Bunjevačke matice” su da
radane radi istraživanja i upoznavanja
s bunjevačkih Hrvata, očuvanja njihovog
nog identiteta, te unapređenja životnih
kulture i prosvjete bunjevačkih Hrvata,
teralnog dijela multietničke i multikultur-
goslavije.

om Matice može postati svaki građanin
oslavije, koji prihvata ciljeve i zadatke

utvrđene u njenom Statutu i koga Upravni odbor
primi u skladu sa Statutom. Matica djeluje na
cijelom području SRJ.

Na Osnivačkoj skupštini su izabrani članovi
Upravnog i Nadzornog odbora Matice. Za pred-
sjednika Matice izabrana je Viktorija Grunčić.

Po primitku rješenja o upisu u Registar
društvenih organizacija sastao se Upravni odbor
i donio odgovarajuće odluke radi što uspješnijeg
početka rada Matice. Tom prilikom je odlučiva-
no i o prijemu novih članova Matice.

„Bunjevačka matica” je spremna surađivati
sa sličnim organizacijama, kao i drugim kultur-
nim i prosvjetnim organizacijama i udruženjima,
jer smatra da ta suradnja može doprinijeti
zbližavanju ljudi.

Kako postoji veliki interes za uključivanje u
Maticu, ovom prilikom se svi zainteresirani
obavještavaju da pristupnice mogu dobiti i popu-
niti na označenoj adresi sjedišta Matice.

Viktorija Grunčić,
predsjednica „Bunjevačke matice”

Krležijana

Menažerija zlata i krvi

Svi krivotvore potpise na mjenica-
ma, svi primaju mito, da ne bi govorili
istinu, svi kradu i varaju i zgrđu pa-
re, samo brodolomci, koji su se rodili
kao pravednici, to jest ljudi, kojima
su živci toliko podrovani, te im je
životni nagon podređen nadzoru
mozga, oni postaju zgažene i poplju-
vane prnje, jer se nisu umjeli snaći u
zvjerinjaku, gdje vlada jedno jedino
načelo, da je krv iz grkljana našega
bližnjeg najtoplija, pa prema tome i
najhranljivija.

Miroslav Krleža, 1938.

Bibliografija Matije Poljakovića (III.)

Godina 1962.

12. prosinca, praizvedba: *Naše i vaše zgode i nezgode*, redatelj Mirko Huska.

Godina 1963.

Nova knjiga: *Ljudi u vrenju*, drama u tri čina. „Osvit”, Subotica 1963., str. 52.

Ova drama prethodno tiskana i u časopisu *Rukovet* broj 3-4, 1963., str. 123-72.

Dva nova djela: 1. *Kad Bog Đavlu kumuje*, komedija u tri čina i 2. *Tata, ti si bez perspektive*, komedija u tri čina.

I, opet, nova knjiga: *Četiri komedije*, izdavač „Osvit”, Subotica, 1963., str. 232. Sadrži: *Dokoni ljudi* (komedija u tri čina); *Kuća mira* (komedija u tri čina); *Đavo u kući* (komedija u tri čina); *Heroj ili ubojica* (satirička vizija u tri čina); Od istog pisca.

Godina 1964..

Četiri dramska teksta u jednoj godini: 1. *Ode Bolto na ogled*, komedija u tri čina, 2. *Zatucani*, komedija u tri čina, *Zoljino gnijezdo*, komedija u dva čina i *Bolto se dao u žubre*, komedija.

Izdavačko odjeljenje časopisa *Rukovet* u Biblioteci „Osvit” publicira knjigu M. Poljakovića *Kad Bog Đavlu kumuje i druge komedije*. Subotica, 1964., str. 200. Sadrži: *Kad Bog Đavlu kumuje* (komedija u tri čina); *Tata, ti si bez perspektive* (komedija u tri čina); *Zoljino gnijezdo*, (komedija u dva čina); od istog pisca – bio-bibliografska bilješka.

Godina 1965..

Obične nelagodnosti (Ugodne nelagodnosti), komedije.

1966.

Sila silom bremenita (Svaka sila zavremena – nevolje redom, Kolo sreće na okoli).

1967..

18. veljače, praizvedba: *Ode Bolto na ogled*, redatelj: Mirko Huska.

Bolto na fronti, komedija.

9. svibnja, praizvedba: *Kad Bog Đavlu kumuje*, redatelj: Mirko Huska.

3. listopada, praizvedba: *Katica*, drama *Antuna Karagića*, poznatog kulturnog radnika i pisca iz Bajskog trokuta u Mađarskoj. Redatelj: Petar Šarčević. Tekst temeljito prilagodio sceni (dramatizirao) Matija Poljaković.

17. prosinca, praizvedba: *Bolto na fronti*, redatelj: Josip Bajić.

1968.

Dužijanica, kompletan scenarij za proslavu dana žetve (organizacija, mimohod itd.) koji je usvojen i po kojem je (uz stanovite korekcije) slavljena „Dužijanica” u Subotici.

1969.

Kako je Bolto dovo uskočkinju, komedija. *Konačno i penzioneri na cijeni*, komedija.

14. listopada, praizvedba: *Jedna cura, sto nevolja*, redatelj: Petar Šarčević.

priredio: Lazar Merković
(nastavit će se)

Naš književni leksikon

István Laták (Ada, 22. rujna 1910. – Novi Sad, 3. siječnja 1970.), pripovjedač, pjesnik, novinar, urednik lista *Magyar Szó*, kulturni djelatnik. Srednju školu učio u Subotici, bio gradski službenik, akviziter, kubi-kaš, lutajući briač, redakcijski administrator, korektor, a zatim suradnik i urednik više novina i revija. Tridesetih godina imao je značajnu ulogu u organiziranju književne ljevice oko subotičkog časopisa *Híd* i lista *Szervezett Munkás*. U prvoj fazi svog stvaralaštva pjesnik je takozvane socijalne lirike, dok u pripovjetkama i novelama opisuje proleterski i malogradanski svijet. Kao pjesnik šezdesetih godina sve više piše o svom individualnom doživljaju svijeta. Zaslužan je i na planu unapređivanja dramskog pjesništva kao dramaturg i direktor subotičkog Mađarskog narodnog kazališta.

Za života objavio je sedam knjiga poezije, a isto toliko zbirki pripovjedaka i novela, kao i knjigu lirskih memoara.

Djela su mu prevedena na hrvatski i srpski jezik. Lavovski dio tog posla obavili su subotički pisci. Kao i mnogi drugi ovdašnji mađarski književnici, i sam je bio prevoditelj sa hrvatskog i srpskog jezika, te ima nemalu bibliografiju objavljenih prijevoda.

Nada

Svako veče sadim

Svoju nadu

U staklenu škrinju bijele vjere.

Prekrivam je

Pepelom sagorelih sati,

Zalivam

Kristalnim suzama umora.

Od tople samoće noći

Maleno sjeme proklja,

Te buja, raste,

Te silnom snagom razbija

Stakleni poklopac

Da strasno upije

Jutarnje svjetlo.

U podne procvjeta,

Te ozračenih grana

Blista do večernjeg svjetla

Kao prekrasna zastava.

Majske zastave

Krenuo sam kao potomak mira,

Tad su nemirni zvuci

Trovali moje dane i noći,

Te slatki sokovi visokih lipa

Omamljivali pluća.

Sada dim traktora i prašina

Špediterskih kola sivilom

Boje prozor kroz koji

Posmatram pogrebne povorke.

I samo majske zastave

Unose u moj život jarko svjetlo,

Dok ispod električnih vodova

Pupoljci ranjenih grana

Bezglasno podsjećaju

Da ljepota može cvjetati

I povrh trošnih trotoara.

István Laták

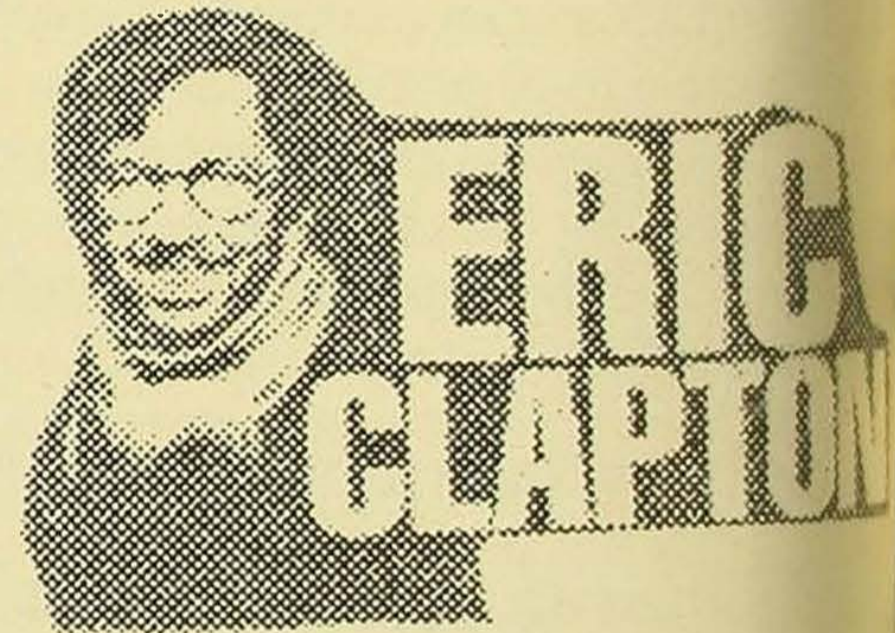
(prijevod: I. r.)

Imenick rocka

The „Chicken Shack” – britanski rhythm and blues sastav, jedan od predvodnika „drugog talasa” britanskog („belog”) bluesa („Fleetwood Mac”, „Taste”, „Ten Years After”, „Groundhogs” i „Savoy Brown”), koje se javio nakon onog „prvog” (Graham Bond, „Blues Incorporated”, John May, „Yarbirds”, „Rolling Stones”, „Animals”, „Them”, „Spencer Davis Group”, George Fame, itd.), dakle negde sredinom i krajem „šezdesetih godina”. Ovaj uspešni beli blues sastav predvodio je visoki i dugonosi pevač i sjajni gitarista Stan „The Man” Webb, ostatak sastava sačinjavali su Č Dave „The Well” (bubnjevi) i Andy Silvester (vokal i bas gitara). Postavu je 1969. godine upotrijebio tada najkvalitetnija britanska pevačica i kompozitorkinja, Christine Perfect, kasnije članica „Fleetwood Mac”, nakon što se udala za basistu tog sastava (i nedavno razvela) Johna Mc Vea. 1974. godine grupa se raspala, a Webb prelazi u „konkurentsku firmu” grupu „Savoy Brown”. Od tada se sastav dva puta okupljao i dvaput raspadao, da bi početkom osamdesetih Stan Webb okupio sopstveni trio i nastavio da radi kao „The Webb’s Chicken Shack”, svirajući po manjim salama, klubovima i pivnicama širom Britanije i Skandinavije, retko svraćajući u Evropu.

Probrana diskografija:

- „Forty Blue Fingers Freshly Packed and Ready To Serve”, (1968.)
- „O. K. Kent” (1968.)
- „Hundred Ton Chicken” (1969.)
- „Unlucky Boy” (1973.)
- „The Creeper” (1974.)
- „Roadies Concerto” (koncertni, 1981.)

Eric Clapton – britanski gitaristički virtuoz, rođen 30. marta 1945. godine, u Ripleyu, engleskoj grofoviji Surey. Clapton svakako najpoštovaniji svetski živi rock-tarista, a uz (pokojnog) Hendrixa, Jeffa Becka (koji sve manje radi) i Todd Rundgrena (takode pokojnog) Franka Zappu (koji ipak predstavnici kompleksnije muzike), najveći rock-gitarista uopšte. Mada je njegov kompletan opus često precenjivan, to je činjenica da je Clapton kao prototip električnog blues-gitariste velike inventivne briljantne tehnike, trajno osvedočeni predstavnik „prve lige” rock-velikana.

Probrana diskografija:

- „Eric Clapton” (1970.)
- „Rainbow Concert” (koncertni album s Petrom Townshendom, Ron Woodom i Rick Groachom i grupom „Traffic”, 1971.)
- „461 Ocean Boulevard” (1974.)
- „E. C. Was Here” (1975., koncertni)
- „Unplugged” (koncertni, 1993.)
- „From The Cradle” (1995.)

Robert Tilly

ribice

Štuka (Esox lucius L.)

moja omiljena riba. Ostavio nis za jesenje vrijeme, jer je tada prave sezone lova na nabljivicu nizijskih voda. O štunoj proždrljivosti i gramzljivosti bajke, napose kod slavenskih naroda, poznate po „štukinoj Zastupljena je u našem riboporučju, jer uz rijeke naseljava i ace ode. Ima je u Paliću, Ludašu, ali rav prebivalište su vode ritova. Sje-tack ima dosta ovakvih voda (Ador-eleit, Orom, Svetičevo, Stara ca, Krivaja od Pavlovca do Bačke td) ivi poznavaoči ove ribe se slažu nabljivica bez premca. Napada se keće u vodi, a napad oveće štuke riica liči kao da se prskalica je p površini vode. To je uistinu ren rizer bježanja uplašene ribice. ma e dobro lovi u jesen, jer se tada ijojodi sitnije ribe povlače, pa štuka apititi svoje skrovište i krenuti u za plijenom. Zna se da ispod svakog plig drveta u vodi prebiva bar ulki što je veće takvo skrovište tim a štuka u njemu.

a ju vodi korisna, jer prvenstveno u ka je oboljela ili je ozlijeđena. Nai-ova ba ima nepravilne kretnje u vodi, a preko svoje bočne linije dobro osjeća

i juriša na tu ribu koja je onda za nju lak plijen. Tu je objašnjenje što se štuka veoma dobro lovi na živog kedera i varalicu, jer su njihove kretnje u vodi nepravilne.

Poznato je da postoji pet vrsta štuka, a samo ova živi u Europi, u svim zemljama izuzev Iberijskog poluotoka, Sjevernoj Italiji i Islandu. Osobito je rasprostranjena u Aziji, napose u Sibiru.

Izgled. Tijelo je vretenasto, izduženo, glava skoro uglasta završava se s ustima i vilicom patkastog oblika. Donja vilica ima 6-8, a između njih više manjih zuba blago povijenih prema unutra. Na gornjoj vilici lijevo i desno ima 5 redi zuba sa čestastom trakom koji se protežu u ustima do visine očiju. Zubi su joj kao igla oštri, nemaju svoj korijen već samo hrskavičastu podlogu. Ako koji zub izgubi ili polomi, tada joj na tom mjestu brzo izraste novi zub. Kada ovećoj štuki otvorite usta vidjet ćete gustinu zuba i sa strahopoštovanjem shvatiti da je nemoguće da joj se ulovljeni plijen izmigolji. Ni jedna naša riba grabljivica nije naoružana tako strahovitim zubalom za hvatanje plijena. Ima sitne krljušti, odozgo je uljno zelene boje, sa strane je mramorno siva, a stomak bijeli, pa se tako lako prilagođava vodenom bilju i uslijed toga boja vode određuje boju štuke. Za sve ribe je karakteristična mimikrija prema okolišu u kojem živi, ali štuka je i u tome bez premca. U našim vodama može narasti u dužinu do 1,5 m, a nisu rijetki primjerci 10-12 kg, dok u alpskim dubokim jezerima dostiže i veću težinu. Štuka je veoma proždrljiva, a nerijetko se dešava da uz sasvim napunjeni želudac uzme ponudeni mamac ili ulvoi neki drugi plijen u vodi. Ako je ulovila veću ribu no što joj je zapremina rastegljivog želuca, onda se s plijenom u ustima povuče u skrovito mjesto i tamo ostane dok ne svari plijen. Uz ovaliki apetit

vrlo brzo napreduje pa se nerijetko dešava da već u prvoj godini dostigne težinu i od 1 kg i polnu zrelost, a mužjaci su polno zreli već u prvoj godini života. Kako njen razvoj ovisi od obilja hrane opitom je dokazano da jednogodišnja štuka može dostići težinu i do 4 kg. Ima jake želudačne sokove pa plijen vrlo brzo svari.

Štuka se lovi tijekom cijele godine, izuzev lovostaja, a kako ljeti ima hrane u izobilju, ne kreće se toliko u potragu za plijenom, već lijeno osmatra iz svog skrovišta, stopljena s bojom okoliša i bez promašaja zgrabi isred sebe neopreznu ribicu. Pošto ljeti čeka, a ne ide za plijenom, prema ovoj njenoj odlici treba prilagoditi i način ribolova.

Zanimljivost Č Mežu toliko ulovljenih štuka jedna mi je posebno ostala u sjećanju kao potvrda proždrljivosti. Onodobno sam u rukavcu Dunava kod Apatina ulovio štuku oko 2,5 kg težine. Kada sam je rasporio u želucu sam joj našao 16 manjih ribica i na sve to je zgrabila i ponudeni mamac, koji joj je ostao u ustima jer u želucu za njega više nije bilo mjesta! Pošto je u stanju da pojede više no što joj stane u želudac nerijetko se dešava da joj ulovljeni plijen dijelom viri iz usta i čeka „na red“ da bude svaren.

Recept: Pohana štuka za 6 osoba: potrebno je oko 2 kg. štuke, 5 dkg prženih mrvica zemičke, 1 gr mljevenog papra, 2 jajeta, 10 dkg masti i odgovarajuća količina ulja, priloga, tartar umak i so.

Očišćenu ribu isjeći na filete širine 2-3 prsta, posoliti ih i ostaviti da stoje oko 1 sat. Poslije meso posuti mljevenim paprom, potom ga umočiti u jaje, pa mrvice i ispeći na vreloj masti (ili ulju) do žute boje. Za prilog služiti pomfrit i tartar umak. U slast!

(nastavit će se)

Alojzije Stantić

Vašljivost stoke

maznih drugih nametnika, stoku va vašljivost, koja se javlja kod ne-uranjenih, slabo negovanih i iz-ivotinja. Stoku, a posebno e i apkare, napada tzv. magareća kojiparazitski živi na njihovoj koži i krvčime ih slabi i iscrpljuje. Vašljinajšeće javlja u jesen i zimu, a pre-ndirom vašljivih životinja sa naspasi, na vašarima, kod mešanja r i krovini i dr.

ipkara i kopitara vaške se vajnajčešće na sapima, unutrašnjoj utepri korenu repa i grive, na slabi-drum delovima tela pri spoju udo- n vijju, na navedenim delovima tela se gnjide (jajašca), koje izazivaju odivotinja, jer im se čvrsto prilepe u. I zbog toga se grla češu o razne ete, glodu ugroženo mesto na telu i u ngama, naročito noću i u toku adise odmaraju. Usled vašljivosti, a kži životinja opada i pojavljuje se skupala kože, koja može da prede vci i ranjivost. To znatno ugrožava

zdravlje i radnu sposobnost napadnute stoke, pa čim se primeti vašljivost odmah treba zvati veterinara ili primeniti oprobana sredstva za odstranjivanje vašiju.

Madutim, kao i kod svake pojave nametnika ili bolsesti, uvek je, po starom običaju, bolje sprečiti nego lečiti. Da bi se sprečila pojava vašljivosti, neophodno je da životinje imaju dobar stajski smeštaj, da se redovno čiste i neguju prema normama zoohigijene. Svako grlo za čišćenje i negu treba da ima isključivo svoj pribor (što je kod nas na žalost velika retkost), a ni oprema – amovi, ulari i dr. – ne smeju se mešati, a pri radu stavljeni s jednog na drugo telo, odnosno grlo. Tako se najlakše prenose nametnici i izaivaju infekciju neke bolesti. Osim toga, kada se primeti vašljivost ili pojava bolesti kod komšije ili u okolini, ne treba izvoditi stoku na zajedničku ispašu, već je držati odvojenu i sprečiti njihovo mešanje. U mere sprečavanja širenja vašljivosti spada redovno čišćenje stajskih prostorija, a prostirku i ostatke dlake posle čišćenja vašljivih životinja valja redovno iznositi iz staje.

Osim navedenih preventivnih mera, za suzbijanje vašljivosti preduzimaju se i druge efikasne mere, kada se vaši pojave. Tu spada

premazivanje delova tela živinom mašću, a u nedostatku ove petroleumom koji se izmeša sa uljem, kao i špiritusem. Ovakve postupke valja ponavljati u razmaku od po nedelju dana, sve dok se vašljivost ne iskorreni. Uz to treba pojačati negu i ishranu stoke jer im vaške sišu krv i tako ih iscrpljuju.

Oni vlasnici stoke koji se nalaze bliže veterinarskoj stanici najbolje je da u slučaju pojave vašiju, odmah potraže savet veterinara, koji će propisati odgovarajuće sredstvo za suzbijanje i odrediti postupak oko toga. Savete mogu dati i lica u poljoprivrednim apotekama, gde one postoje, u kojima se ujedno može kupiti neko od sredstava za suzbijanje nametnika za stoci, pa i vašljivosti („Ektanon“, „Vetiol“).

Otklanjanje navedene pojave sprečit ćemo iscrpljivanje i oboljenje stoke, poboljšati njihovu kondicionu sposobnost i iskoristiti radne navike. To treba da bude stalna briga svakog naprednog poljoprivrednika – uzgajivača stoke, a u sklopu opštih mera negovanja i pravilnog držanja stoke.

(Iz „Narodnog poljoprivrednog kalendara“, 1991.)

(na. vi.)

Vitaminska
biblija

Holin

Činjenice: Pripadnik porodice B-kompleksa i lipotropik (pretvarač masti u emulzije). Deluje sa inozitom (još jedan primerak B-kompleksa) prilikom iskorišćavanja masti i holesterola. Jedna od malog broja supstanci koje su u stanju da prodru kroz takozvanu krvno-moždanu barijeru, koja obično štiti mozak od varijacija u dnevnoj ishrani i dospeva neposredno u moždane ćelije da bi proizvela hemikaliju koja potpomaže pamćenje. Još nije uspostavljena RDA (preporučene dnevne potrebe koje je ustanovio Savet za namirnice i ishranu Nacionalne akademije nauka), mada se ocenjuje da prosečna ishrana za odrasle sadrži između 500 i 900 mg ovog vitamina dnevno. Izgleda da preobraća holesterol u emulziju tako da se on ne zadržava na arterijskim zidovima ili u žučnoj kesi.

Šta holin može da učini za Vas: Potpomaže kontrolu gradnje holesterola.

Pomaže odašiljanje nervnih impulsa, posebno onih i mozgu koji se koriste za formiranje memorije.

Sudeluje u savladivanju problema gubljenja pamćenja u kasnim godinama (doze od 1 do 5 g dnevno).

Potpomaže odstranjivanje otrova i lekova iz organizma, olakšavajući posao jetri.

Ima umirujuće dejstvo.

Pomaže u lečenju Alchajmerove bolesti.

Oboljenja koja nastaju usled nedostatka holina Č Verovatno ciroza i masna degeneracija jetre, stvrdavanje arterija i možda Alchajmerove bolesti.

Najbolji prirodni izvori holina Č žumanjce, mozak, zeleno lisnato povrće, kvasac, džigerica, pšenične klice, lecitin u malim količinama.

Dodaci: šest kapsula lecitina, dobijenog od soje, sadrže 244 mg inozita i holina. Prosečan B-kompleks vitaminski dodatak sadrži približno 50 mg holina i inozita. Najčešće korišćene dnevne doze su od 500 do 1000 mg.

Toksičnost: Nije utvrđena.

Neprijatelji: Voda, sulfonamidski preparati, estragon, prerade hrane i alkohol.

Lični savet: Uvek uzimajte holin sa drugim B vitaminima. Ako ste često nervozni ili u „grču“ možda će vam pomoći povećana doza holina. Ako uzimate lecitin, verovatno vam je potreban dodatak heliranog kalcijuma da biste održali ravnotežu fosfora i kalcijuma, pošto holin, izgleda, povećava količinu fosfora u organizmu. Radi poboljšanja pamćenja, pokušajte da uključite više holina u vašu ishranu. Ako dosta pijete, vodite računa da svojoj jetri dajete holin koji joj je potreban radi posebnog pojačanog rada.

Upozorenja: Pre no počnete da koristite vitaminske dodatke, posavetujte se sa svojim lekarom. Prevelike doze holina, uzimane duže vreme, mogu da prouzrokuju nedostatak vitamina B6. Holin se ne preporučuje tokom depresivne faze manijačno-depresivnog stanja, jer može da produbi vrstu depresije koja je u pitanju.

(Iz knjige Erla Mindela „Vitaminska biblija“)

Nama je dovoljno da znate za nas

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadorđev put 1
telefon: (danonoćno): 024/51-514
- Bajmok, JNA 3 (u cvjećarnici „Mariška“) telefon (danonoćno): 024/762-024
- Palić, Joó Lajos 18 (u cvjećarnici „Orchidea“), telefon: 024/752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon (danonoćno): 024/792-202
- Novi Kneževac, Maršala Tita 16

Istorijski razvoj hortikulture

Zelene površine naselja novog veka Ozelenjavanje naselja u periodu kapitalizma (III)

Od značaja je da je u periodu kapitalizma konačno sazrela misao da naselja, naročito veća, ne mogu da se zamisle bez psotojanja zelenih površina na znatnim prostranstvima. Već urbanisti kapitalističkih zemalja napuštaju ideju linijske izgradnje kuća u naseljima i nastoje da građevine podižu uokvirene zelenilom. Sve zelene površine, po njihovom shvaćanju, u jednom naselju moraju da predstavljaju jedan jedinstveni sistem. Povezane međusobom, zelene površine imaju vrlo složen i težak zadatak da stvore lepšu i zdraviju sredinu koja će pomoći ljudima da sačuvaju zdravlje i radne sposobnosti.

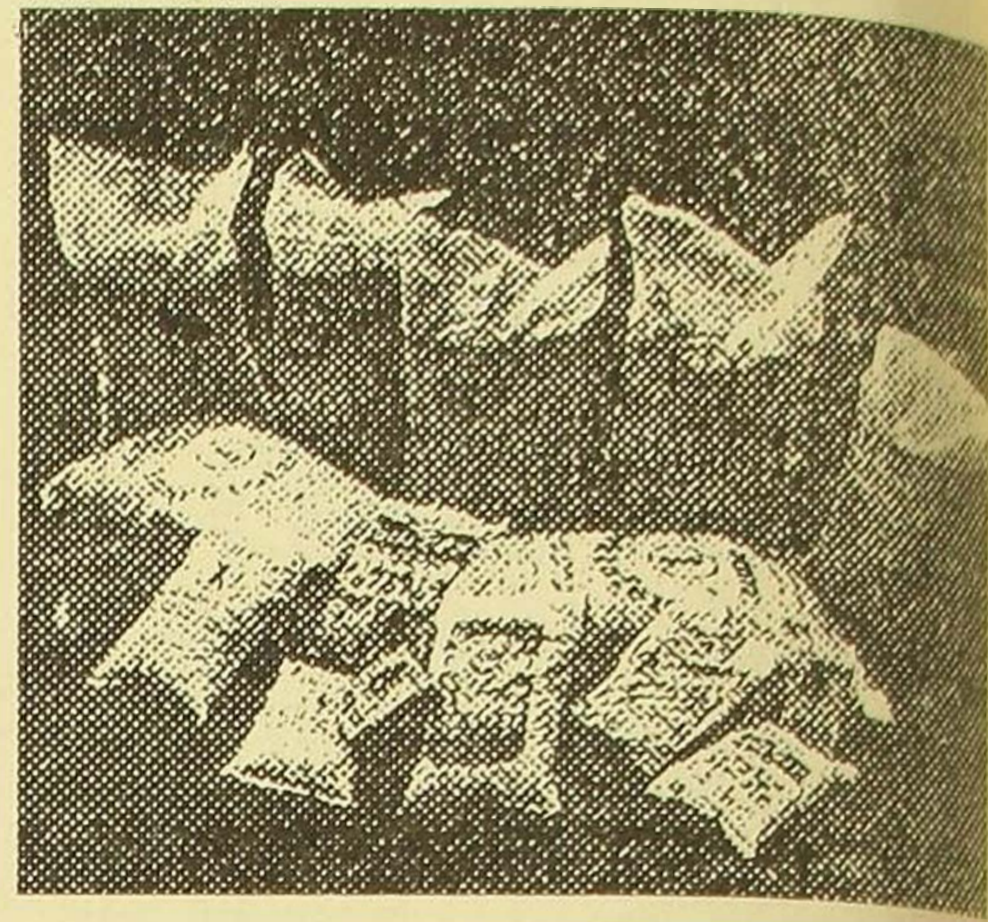
Osnovna koncepcija uređenja zelenih površina u periodu kapitalizma zasnovana je na primeni pejzažnog stila. Sloboda, koju je mlada građanska klasa izvojevala, dobila

je u oblasti hortikulture svoj odraz u napuštanju krutog, strogog i vrlo skupog klasičnog geometrijskog stila, karakterističnog za parkove srednjeg veka. Dolazi, dakle, do daljeg razvijanja tipa uređenja zelenih površina: oni su bliži prirodi, sastavljeni su od slobodno komponovanih biljnih elemenata uz široko korišćenje prirodnih oblika drveća i žbunja sa istovremenim napuštanjem prakse da se stablima i krunama daje veštački oblik i izbegavanje korišćenja statua, vaza i sličnih elemenata. Zelene površine prestaju da budu muzeji u zelenilu. Umesto toga teži se ka stvaranju što većih travnatih površina i livada sa pojedinačnim grmolikim usamljenim stablima (soliterima) i grupama drveća, a između njih se otvaraju vidici na velika prostranstva. Nastoji se dočarati utisak prirodnosti. Arhitektonski elementi se uklapaju u zelenilo tako da doprinose bogatstvu pejzaža. Izbegava se svaka simetričnost pri oblikovanju prostora, jer to remeti harmoničnost, skladnost i neusiljenost prirode.

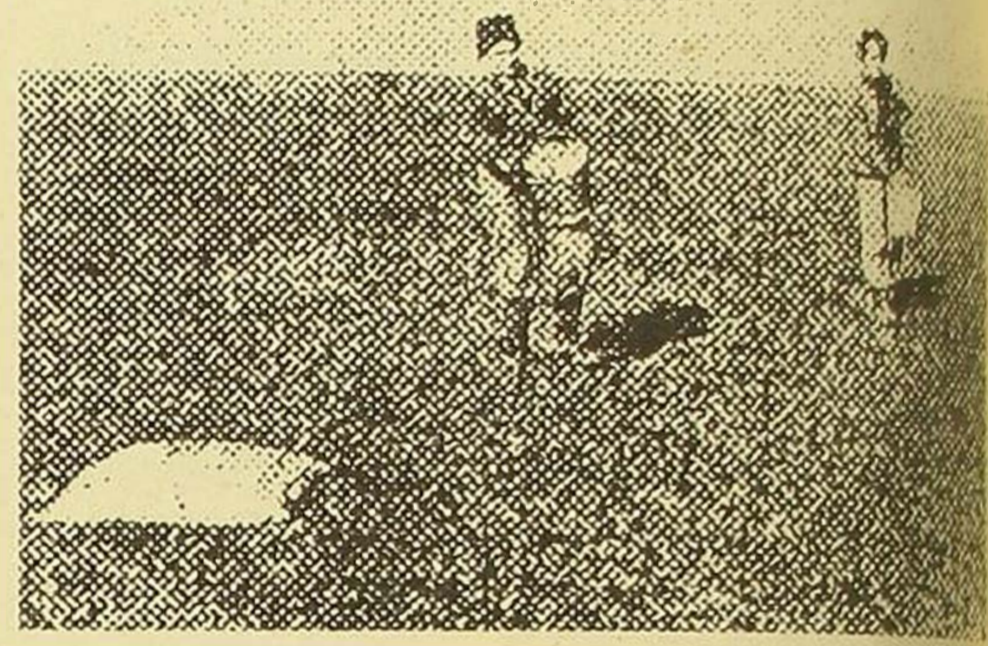
(nastavlja se)

Ružica Pisanić, dipl. ing. hortikulture

I OVO NAM SE DESILO

NE TAKO DAVNO

DANAS

Žackalo iz „Poljoprivrednika“ za poljoprivrednike Pesma

– Nešto ne čujem one stare jesenje pesme, a počelo je doba veselja po selima!?

– E, sada se peva nešto drugo, kao ono Leto prode, već se jesen sluti, pored lišća i standard nam požuti!

Domine

– U agraru ti je ako i kad igraš domine!

– Au, kakvo upoređenje!

– Zašto? U agraru kao i u dominama kupuješ, a kad treba da prodaš – duplo golo!

Ringišpil

– Do juče redovi pred prodavnicama za hleb, sada toliko viškova pšenice

– šta možemo. Takav je naš agrarni ringišpil!

Gluma

– Stavite se u ulogu zemljoradnika, pa ćete videti kako se teško glumi!

Dubina

– Da bi njiva bolje rodila treba je prvo duboko uzorati...

– Ja to više neću da činim, jer što dublje orem trošim više nafte.

(na. vi.)

izmi

Atacioni oblici jednog Zla:

im...

ošizam...

nalfašizam...

uofašizam...

jurite divlje ideje " pitome de
odi!

Štanje je majka, koja miluje i
soje čedo " maćeha je stvarnost!

ga kopriva pokriva " taj tajne
kva.

vne dubioza nadaleko voza.

ok se ljudi dave u piću, brige
netno otplivaju.

alizam je pribježište za neod-
te.

s je instrument " misao je arija!
mo sada putujemo " to je bez
dnja.

našem užarenom podneblju
gije i megalajdetektor bi sago-

Željko Skenderović

**ratite u poljoprivrednu
apoteku**

„AGROSU”

Žednik, Žarka Zrenjanina 11

Telefon: 787-043

Tornjoš, Marsala Tita 31

Telefon: 841-006

Za svakog ponešto,

za zemljoradnike najviše.

Vam kvalitetnu semensku robu,

za zaštitu bilja, stočnu hranu -

centrate i premikse od „Veterinar-

zvođa" Subotica, mineralna đubri-

vatke, kućnu hemiju i još mnogo

štošta drugog.

Pojedinosti iz života naših predaka

Svinjar

Prva dužnost koju je muško dijete na salašu samostalnu obavljalo bila je „čuvanje" (napasivanje) svinja - svinjar. I pored brojnosti djece u obitelji nije uvijek bilo „podobnog" djeteta za svinjara, pa su onda „pogodili" (iznajmili) od siromašne obitelji (bezemljaša) dijete za tu dužnost. Pogodba se plaćala u naturi i trajala je godinu dana - od Đurđeva (sv, Juraj, Đuro 23. travnja).

Svinjareva jedina „alatka" (rekvizit) bio je bičč komad okruglog uglačanog bagremovog drveta, promjera oko 3-4 cm, duljine oko 50 cm, na kraju probušen, u njemu privezana alka. Bogatiji je bio bič s mjedenim (mesinganim) alkama, od onog sa željeznim. Na prvu alku su privezani „šalangovi" (na sitne resice isjeckana koža od odbačene obuće, gornjim dijelom spojena na kožni remen širine oko 2 cm). „Bogatstvo" biča se cijenilo prema broju i ljepoti šalangova, po običajnom ukusu najljepši je bio kada su 2-3 šalangova spojena u cjelinu, odvojena alkom od sljedeća 2-3 šalangova. Na donju alku šalangova pričvršćeno je kudeljno uže (štranga) duljine oko 1,5 m, za koje je žicom vezan čapo (kožna oputa za spajanje kožnih remena vršalice ili nekih drugih strojeva) duljine oko 1,2 do 1,5 m. Na kraju je prorezan čapo vezivan švigar duljine oko 20 cm, ispleten od dlake iz repa goveda ili još bolje iz repa ili grive konja. Bičem su „kaznjavanjem" učene svinje na poslušnost, a „pućanje" je najavljan odlazak i dolazak svinjara na salaš.

Svinjar je volio pućati iz zadovoljstva i nadmetati se sa susjedinim svinjarem čiji se švigar bolje čuje. S naših salaša je krenula bunjevačka izreka: „Na kraju švigar puća!". Znači na kraju će se znati kako će se što zbiti - obično se tako komentira neko predviđanje. „Pućanje" bičem svinjar je izvodio zamahivanjem biča oko glave, 3-4 puta, a potom naglim trzajem u suprotnom smjeru izazvao „pućanj". Bič je svinjaru bio toliko omiljen da je o njemu vodio računa često podmazujući šalangove, obično kožicom ili, još bolje, komadićem slanine. Tako se održavao i čapo. Dok je ujutro bila rosa svinjar je čapo držao u ruci da se koža i štranga ne ovlaže. Što je ljepši bič tim je i svinjar bio ponosniji. (Eto to je bio jedan od prvih koraka učenja u životu da je veoma važno sačuvati ono što imaš, a to se može stalnim održavanjem i pažnjom u korišćenju!).

Poneki svinjar je sobom uz bič nosio i „baticu" (komad okruglog bagremovog drveta ili nekog drugog, duljine oko 1 m i debljine promjera oko 1 cm). Baticu je koristio ako bičem nije mogao kazniti ili upozoriti svinju na poslušnost. To je činio bacajući baticu tik iznad zemlje da svinju pogodi po nogama, najosjetljivijem dijelu tijela. U takvoj prilici od kazne baticom svinja je vrlo brzo navikavana na poslušnost.

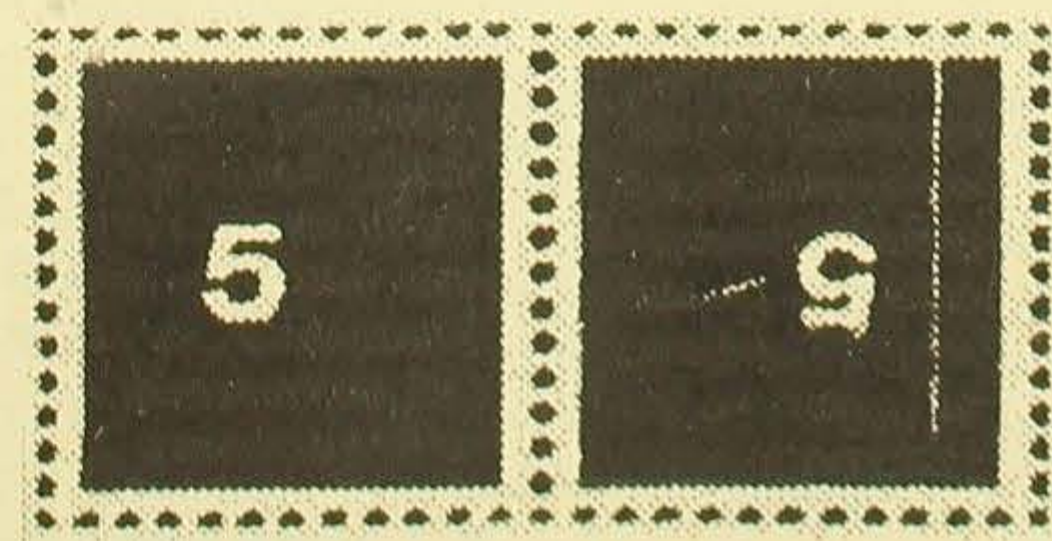
*(nastavit će se)
Alojzije Stantić*

**Filtelija
Prepolovljene
marke i
obrnuti tiskovi**

I. Ranije je navedeno jedno cijela marka - ispravna marka. Uzetak ne čini pravilo, ali postoje prepolovljene marke. Nastajale su u prilikama kada činovnik na pošti odgovarajuću marku za frankiranje razni prijelazni periodi kada nedodređene frankature bilo da još nisu odgovarajuće nove marke, ili su dotadašnje zalihe... Ove prepolovljene marke dijagonalno, okomito ili vodoravno se priznaju kao filatelistički val ako su na trčecem pismu i ako su uništene žigom da djelomice žig zahvaćeni dio. Postoje mnogi falsifikati čiji se zavara neiskusni filatelist, a često je to bilo iz razloga da se prevare. Dugo se mislilo da su poznate marke iz

Temes Kubina iz 1873. i 1874. godine čisti falsifikat jer ih ima svega oko 35 komada, te da su to korišćene marke koje su već bile u upotrebi i presječene su na pola radi ponovne uporabe. Poštanska uprava je naknadno zabranila frankiranje maraka koje su presječene. Ali, događaju se iznimnosti, kao na slici, koje predstavljaju po svim pravilima - falsifikat.

II. Obrnuti tisak ili tete-beće se rijetko pojavljuje u praksi. Nastaju uglavnom na dva načina. Prvi je kada se tiskaju tabaci gdje se tiskana ploča ili kliše stavlja samo na polovicu širine tiskanog tabaka, pa se tabak za sljedeću polovicu okrene. Ovom prilikom

nastaju obrnuti tiskovi jedan pored drugog, ali samo na sredini tabaka. U drugom slučaju, kada se unaprijed priprema takovo izdanje, onda se prvo tiskaju neparni, okomiti redovi (1., 3., 5., 7. ...), pa se tabak okreće, a u drugom tiskanju tiska se 12., 10., 8., 6. ... red maraka. Istini za volju, mnogi skupljači nisu dovoljno obaviješteni o ovim markama čije slike stoje obrnuto jedna prema drugoj, jer najčešće se smatra da se to čini iz čisto novčane špekulacije prema skupljačima od strane poštanske uprave. To je čak i za starija izdanja neosnovano, jer se tome pribjegava zbog samih tehnika tiskanja ulaganja klišea itd. Noviji obrnuti tiskovi nastaju kada se prišlo izdavanju sveščica maraka, koje se kao praktična sveska može držati u tašni, novčaniku, te predstavljaju vlasnika neovisnim od poštanskog šaltera jer u ovoj sveščici ima pri ruci odgovarajuće frankature vrijeđnsoti koje može zaljepiti na kuverat a da ne čeka na šalteru.

Ljudevit Vučković Lamić

Filozofija trave

Vama ćurke jedne, mogu reći: dosta mi je svega, odlučio sam da postanem Englez. Posejao sam englesku travu. Ukusnija je od korenja a i lakše je doći do nje. O okusima i onako ne yrijedi raspravljati.

Procenti

Čitam sto godina samoće, stočetrvti put, nakon Sadamovih devedeset i devet zarez pet posto, od stojedan posto mogući.

I ako nije dovoljno ubedljivo ipak smiruje.

Mirovine

U posljednje vrijeme sve nam stiže na vrijeme, pogotovo određena fela poštanski usluga, kao recimo štelegrafi što su.

Ali prodaja Biblije, jednog od mlade umirovljenih prijatelja, čini mi se da je preuranjena. Prodao je za pet dinara. Veli, kruha, kruha, treba, a ide i zima.

Novinstvo

E takvi smo, kada imao ideje, nemamo penkalu, kad imamo penkalu nemamo ideje, a kad imamo i jedno i drugo u tiskari nema papira.

Izbori

Šetajući ovih dana ulicama grada, na jednoj ploči ispred trgovine mešovite robe, između ostalog, toga dana se nodi: ispisano kredom krupnim slovima „nudimo sirće”.

Sreća naša što nisu u pitanju izbori već samo naš izbor za predstojeću zimu. Zar i to nije DOSTA.

Iz starog tiska

Onima koji se srde na nas

Niki naši javni radnici, često naši isto-mišljenici, koje smo, malko, možda čak i nehotice, žacnuli srde se na nas.

Da nisu u pravu, to, skoro, nije ni potribno da naglasimo.

Koga mi žackamo? Zar svakoga? Ne! Samo one, koji igraju niku ulogu u javnom životu. Dakle, samo one, koji štogod znače. Ljude bez ikakvog značenja Žackalo ne žacka. Pa ne samo to. Nego žak pazi i na to, da ne bi slučajno žacnulo nekog ko to ne zaslužuje. Jer žackanje pokadkad može nekoga i da populariše. Prema tome žackanjem se ničiji ugled ne krnji.

Na pr. Chamberlainu i Hitleru nije ništa naškodilo to, što na svitu nema lista, počevši od Bunjevačkog žackala pa do lista Niči-Niči u Tokiju, koji ih nije malo žacnuo i donio njihovu karikaturu. To im nije nimalo naškodilo. Čak naprotiv!

Stoga neće ništa naškoditi ni našim javnim radnicima, ako ih pomalo žackamo. Na pr. Stipić Lacika bi vrlo volio da i njega žackamo. Ali mi to nećemo činiti. Mi žackamo ljude koji bar štogod, ma i najmanje, znače.

(„Bunjevačko žackalo”, 19. travnju 1940.)

Izložba

Članovi Likovne sekcije HKC „Bunjevačko kolo” održaće jesenju zajedničku izložbu od 27. listopada do 11. studenog u vestibulu Gradske kuće. Svečano otvaranje održaće se 27. listopada u 18 sati.

Svoje radove izložiti će trideset i tri slikara.

**„PRIMA NOTA” D.O.O. -P.O.
SUBOTICA
KNJIGOVODSTVENE USLUGE
Maksima Gorkog 8/I
Tel: (024) 53-529**

Bunjevačka narodna pripovitka Ko donosi žandare u kuću

Niki subaša na salašu bio tako udesit nevoljama da ni onaj ko ga mrzi nije moro poželiti da ga Bog ubije. Dice tušta, idu ko skakavci, očiste kuću da valda ni pepela ne ostane u njoj. Siroma subaša zapatio niku staru pušketinu na rasklapanje, pa ne haje što je sirotom čoviku zakratio već kradom di na zeca do na droplju,

da njegova dica baš ne zaborave da je drago Bog stvorio i meso. A žena sirota boji se, uvik ga svituje:

– Čuvaj se da nam kako još ne doneseš žandare u kuću.

– A šta da se čuvam i šta ti štrepiš?! Kadli tadli vrag će nji' i tako doneti mi na vrat.

Žena ko da ga je urekla. Bog zlobu stvorio al' se nikad nije sitio da je iskoreni, pa siromaka potkažu žandarma. I sad ga lovu al' u potaji ko i on divijačinu i edared umalo nisu ga ukebali na zecu. Al' on bio brži prid njima neg zec prid njim, pobigo pa zeca brže-bolje sakrio u kolviku pod ditešce. Pušku rastavio i polak sebi u gaće, polak ženi pod skute, pa sio nuz ženu u zapećak i češlja š njom perje.

Žandari na prag:

- Di je zec
- Nema tudeg nikakog zeca.
- Kaki da nema! Nismo mi ni ćoravi ni ludi, dobro smo te vidili kad si ga ubio i pobigo š njim.
- Ha, dragi Bog je zato stvorio rič da kazat mož svašta.
- Možmo mi i drugo! Slušaj, ako neš kazat al' onia, bogame će bit namekšani turova. No, zivaj i sivaj di je zec
- Zateko se tamo i subašin đerančić od četiri-pet godinica i kad je čuo kako se žandari prite on se uplašio pa njima prstom:
- Eno ga zec u kolviki.
- Oni stali ko ukopani:
- Otkale zec u kolviki?
- Bać žandari, pa to je bar lako: baćo izvadi iz gaća, nana ispod skuta, sastave, pa baćo puknedu i eto ga zec.
- Edan žandar imo brata fratra. Taj se malo prikrstio i biž napolje
- U ovoj kući vrag vlada.
- A đerančić:
- Jeste, da. Kazali su baćo nani da će vas vrag donet u kuću.

**Kazivao: Lazo Horvat, Bajmok
Zabilježio i obradio: Balint Vujkov**